

Vi vill inte bli gamla som äldreomsorgen ser ut idag

av Berit Rollén och Monica Olin Wikman
Stockholm 2008, SNS förlag.

Två politiker från (s) har skrivit en debattbok om äldreården. Eftersom den borgerliga regeringens åtgärder dels inte påverkar landsting och kommuner annat än indirekt, dels för att den regeringen ännu varit ansvarig under en begränsad tid, är det i huvudsak effekterna av (s)-programmen som granskas. Som svar på det påpekandet menar författarna att äldreården inte är och inte kommer att vara politiserad.

Bokens första del är en enda lång litanian över äldreården ofullkomligheter. Dessa tycks inte i första hand bero på resursbrist, eftersom resurserna kontinuerligt ökat under de senaste decennierna. Det finns dessutom exempel på god äldreården till samma pris – det poängteras – och man undrar då vad det egentligen är som är orsaken till eländet. Det som kvarstår är kompetensbrist och attityder. Det är ett tufft betyg till en grupp med hälso- och sjukvårdens tyngsta jobb, där idag de flesta klienterna är mer eller mindre märkta av demens, där behandlingsmålet aldrig är förbättring utan en god död.

Resten av boken, som bygger på intervjuer med vårdansvariga och politiker, handlar om "lösningar". Eftersom det är en politisk rapport är det förstas strukturella åtgärder dvs. sådana som samhället kan och bör genomföra det handlar om. Det viktigaste är nytt huvudmannaskap, men det handlar inte om att omfördela mellan stat, landsting och kommun, även om det höjs

röster för en kommunaliserad primärvård, utan om att ge individen större ansvar – inte minst för finansieringen av den egna äldreomsorgen.

Jag anmälde i SMT nummer 2:2004 Marie Pettersson bok om upplevelsen av demens hos nära anhöriga ("Du tror du vet allting") och jag gick då tillbaka till Maj Fants böcker från 1988 och 1991 för att se om det hade hänt något. Det hade det inte. Tvärtom, om man kan göra den jämförelsen, var Maj Fants böcker betydligt mer insiktsfulla än Marie Petterssons.

Berit Rolléns och Monica Olin Wikmans rapport är i grunden en politisk pamflett och som sådan normativ och agiterande, även om det politiskt ideologiska tonas ner, genom att man pekar på att individer från olika politiska läger delvis har samma "lösningar". Det klassiska tricket är att utmåla verkligheten som homogent eländig, varje förslag till förbättring framstår då som självklart positivt. Det innebär bl.a. att Maj Fants analys fortfarande framstår som en saklig och adekvat beskrivning, som inte förlorar på att jämföras med "Vi vill inte bli gamla..."

Boken rekommenderas för den, som vill ha opportuna politiska argument för uttalanden om quick-fix i äldreården och för den, som vill ha sina fördomar om politiker bekräftade. (Läs hellre Socialstyrelsen nationella handlingsplan för äldrepolitiken).

Ingvar Karlberg
Redaktör SMT